

Alueelliset talousnäkymät Keski-Suomessa syksyllä 2011

Alueelliset talousnäkymät -katsaus on työ- ja elinkeinoministeriön julkaisema, kaksi kertaa vuodessa päivitettävä julkaisu, johon on koottu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) sekä muiden keskeisten aluetoimijoiden näkemykset seutukuntien nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Tämän katsauksen tiedot kerättiin kesällä 2011. Seuraava katsaus julkaistaan keväällä 2012.

Valtakunnallinen tiedote ja julkaisu löytyvät internet-sivuilta www.temtoimialapalvelu.fi torstaina 1.9.2011 kello 10.00 lähtien.

Lisätietoja Keski-Suomen ELY-keskuksessa kehitysjohtaja Eija Heinonen, puh. 0400 373 757

Lisätietoja seutukunnilla mm. kehittämissyhtiöiden johtajat ja TE-toimistojen johtajat.

Keski-Suomi	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alue ja samalla Keski-Suomen maakunta muodostuu kuudesta seutukunnasta: Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Saarijärvi-Viitasaaren sekä Äänekosken seutukunnasta. Jyväskylän seutukunnassa asuu yli 60 prosenttia maakunnan väestöstä. Vuonna 2011 Keski-Suomessa ei tapahtunut yhtään kuntaliitosta.

Keski-Suomessa aluetalousskatso laadittiin jo kolmatta kertaa uudella menettelytavalla. Seudulliset osaamis- ja työllisyysryhmät laativat ensin seutukatsaukset ja viimeisenä laaditaan aluekatsaus yhdessä maakunnan liiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Aluetalousskatso on osa alueellista Keski-Suomi Ennakoi -prosessia. Oleellista on, että seuduilla tarkastellaan tulevaisuutta säännöllisesti ja tämän pohdinnan yhtenä tuloksena syntyy seuduittainen materiaali ministeriölle toimitettavaan aluetalousskatsojen. Tulokset ovat käytettävissä myös mm. kuntien budjettivalmisteluissa, maakuntaliiton kanssa käytävissä neuvotteluissa ja eri organisaatioiden toiminnan suunnittelussa. Keski-Suomen ELY-keskus hyödyntää raporttia osana toimintaympäristökatsausta, joka on osa nelivuotista strategista tulossuunnitelmaa.

Päätoimialat; rakennus, teollisuus (paperi, metsä), kauppa, palvelut ovat selviytyneet taantumasta ja kasvun kausi näyttäisi olevan edessä. Toteutuuko näkymä, se riippuu yleismaailmallisesta tilanteesta. Alueen asiantuntijat ovat hyvin varovaisia tai pidättäytyvät kannanotoista. Joka tapauksessa alueella on varauduttava vaikeisiin aikoihin.

Maatalouden satonäkymät näyttävät melko hyviltä, mikäli sato saadaan korjattua täysimääräisesti. Sääoloissa on ollut kesän aikana jonkin verran paikallisia vaihteluita, mikä saattaa vaikuttaa myös sadon

laatuun. Karjataloudessa tapahtuu edelleen myös luopumista, jatkavien tilojen koon kasvu on edelleen hitaampaa kuin valtakunnassa keskimäärin. Sikatiloilla on huonosta kannattavuudesta johtuvia tuotantotaukoja. Viljan hinnat pysyvät kohtuullisen korkeina ensi talvena. Kiinnostus luomutuotantoon on lisääntymässä samoin kuin lähiruuan kysyntä. Metsätaloudessa puun kysyntätilanne on ollut suhteellisen hyvä, mutta yleisen taloustilanteen vaikutukset näkyvät nopeasti, kuten ne näkyvät myös maataloustuotteiden markkinoilla.

Vuoden takaiseen ja myös helmikuuhun 2011 verrattuna elinkeinoelämän tilanne on kehittynyt odotettua positiivisemmin koko Keski-Suomessa. Keski-Suomen yritysten liikevaihdon kasvu oli koko edellisvuoden koko maan tasoa nopeampaa, ja kehitys jatkui positiivisena myös alkuvuotena. Voimakkaasti taantumasta kärsinyt vienti on lisääntynyt erityisen paljon ja saavutti edellisvuoden lopussa vuoden 2006 tason. Myös liikenteessä on ollut selvää kasvua. Erityisesti raskaan liikenteen kasvaneet määrät kertovat talouden aktiviteetin kasvusta.

Myös Keski-Suomen yritysten henkilöstömäärä kääntyi kasvuun pitkään jatkuneen laskun jälkeen. Erityisesti kone- ja laiteollisuuden sekä osaamisintensiivisten liike-elämän palveluiden aloilla kehitys oli suotuisaa. Kaikkiaan henkilöstömäärä kuitenkin näyttää jäävän taantumaa edeltäneestä tasosta. Keski-Suomessa reagoitiin taantumaa muuta maata voimakkaammin henkilöstömäärää sopeuttamalla, eikä liikevaihdon nyt lähdettyä kasvuun henkilöstömäärä kasva samassa suhteessa. Toisaalta tämä tarkoittaa tehokkuuden kasvua, mutta samalla ongelmaksi muodostuu työpaikkojen vähäinen määrä ja työttömyys.

Helmikuussa julkaistun Suomen Yrittäjien Pk-yritysbarometrin mukaan suhdannetilanne on parantunut merkittävästi vuoden takaiseen verrattuna. Erityisen suuri muutos parempaan oli teollisuuden ja kuljetuksen ja varastoinnin sekä muiden toimialojen¹ aloilla. Hieman huonommaksi suhdannetilanne ja näkymät koetaan vain terveys- ja sosiaalipalveluiden ja kiinteistöalan toiminnan piirissä. Suhdannetilanteen positiivinen muutos oli kaikkiaan huomattavasti suurempi kuin muualla maassa. Saldoluku tulevaisuuden näkymistä on kuitenkin hieman alentunut viime vuoden lukemasta, ts. talouskasvun ei uskota enää kiihtyvän.

Yritysten odotukset liikevaihdon kasvusta ovat hyvin positiiviset. Erityisesti teollisuuden, kuljetuksen ja varastoinnin sekä muiden toimialojen ja kiinteistöalan yritykset näkevät liikevaihtonsa kasvavan seuraavan vuoden aikana. Kiinteistöalalla arvioidaan siis liikevaihdon kasvavan vaikka suhdannetilanteen arvioidaan heikkenevän alalla. Liikevaihdon kasvun odotukset ovat valtakunnallisella tasolla.

Yrityksiä on perustettu erittäin vilkkaasti. Perustettujen yritysten määrät Keski-Suomessa kääntyivät taantumien jäljiltä kasvuun viime vuoden lopulla, ja tämän vuoden puolella voimakas kasvu on jatkunut. Yritysrahoituksen kysyntä on jatkunut tasaisena ja kasvua vuoden takaiseen on noin miljoona euroa. Hankkeita on määrällisesti ollut hieman vähemmän kuin vuosi sitten, mutta hankkeiden koko on kasvanut. Erityisesti energiatukia on haettu ahkerasti.

Yritysten liiketoiminta on kääntynyt kasvuun kaikissa Keski-Suomen seutukunnissa. Joutsan seutukunnassa tunnelmat ovat positiiviset. Merkittävää kasvua ei ole näkyvissä, mutta taantumasta on alettu toipua. Jyväskylän tilanne näyttää hyvälle. Myös Jämsän ja Keuruun seuduilla näkymät ovat hyvät, mutta työvoiman saatavuudessa alkaa olla tietyillä aloilla jo ongelmia. Saarijärven-Viitasaaren seutukunnassa ollaan varovaisen toiveikkaita, mutta pientä epävarmuuttakin on aistittavissa. Äänekosken seudulla tärkeän teollisuuden elpyminen näkyy positiivisina odotuksina.

Keski-Suomen maakuntakaavassa on varauduttu elinkeinoelämän tarpeisiin monin tavoin. Mukana on 11 vähittäiskaupan suuryksikön mahdollistamaa aluetta eri puolilla maakuntaa. Laajat yhtenäiset työpaikka- ja teollisuusalueet tulevat maankäytöllisesti turvatuiksi aluevarauksilla. Maakunnan kehityksen kannalta tärkeä 4-tie on kaavassa kokonaisuudessaan merkittävästi parannettavana tienä.

Maakuntakaavassa ovat mukana mm. osa pohjavesialueista, maa-aineshuoltoon liittyviä aluevarauksia sekä puolustusvoimien aluetarpeet. Vahvistuksen saivat myös valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön, suojelun ja virkistykseen kehittämisperiaatteet ja kohteet.

1.vaihemaakuntakaavalla varataan Jyväskylän seudun uudelle jätteenkäsittelykeskukselle tarpeellinen maa-alue. Kaavassa jätteenkäsittelykeskuksen alueeksi osoitetaan Laukaan Lievestuoreen Mörkökorpi.

2. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on turvata Keski-Suomen maakunnassa laadukkaiden kiviainesten saanti yhdyskunta- ym. rakentamiseen sekä turvata suojelullisesti arvokkaiden harju-, kallio- ja moreenialueiden suojelulliset arvot. Tavoitteena on myös hyvän ja turvallisen pohjaveden saanti yhdyskuntien vesihuoltoon. Kaavassa esitetään myös raaka-ainehuollon kannalta potentiaaliset malmivyohtykkeet. Ympäristöministeriö vahvisti kaavan 11.5.2011.

Valmisteilla olevan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on turvata Keski-Suomen maakunnassa turvetuotannon tarpeet ja turvata samalla suojelullisesti arvokkaita suoluonnon kohteita. Kaavassa osoitetaan myös tuulivoimapuistojen alueita.

Elinkeinoelämän positiivinen kehitys ei vielä ole näkynyt voimakkaasti työttömyyden alenemisena, mutta on todennäköistä, että työttömyyden aleneminen kiihtyy lähikuukausina. Työttömyyden lasku vuodentakaisesta tilanteesta jatkui Keski-Suomessa koko maata hitaampana. Kun koko maan työttömien työnhakijoiden määrä laski viime vuoden toukokuusta -10,1 %, oli vastaava muutosprosentti Keski-Suomessa -6,2 %. Samaan tahtiin Keski-Suomen kanssa taivalsi Satakunta, ja näitä hitaammin ainoastaan Kaakkois-Suomen ELY-keskus. Keski-Suomessa nuorisotyöttömyys on pienentynyt, mutta pitkäaikaistyöttömyys samaan aikaan kasvanut.

Keski-Suomessa osaavan työvoiman saatavuus ei ole suuri ongelma. Suurempana työllistämisen esteenä pidetään kysynnän riittämättömyyttä ja epävarmuutta sekä palkanmaksun sivukuluja. Rekrytointivaikeuksia on kuitenkin ollut muun maan tapaan erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Myös esimerkiksi metalli- ja rakennusaloilla on ollut paikallisesti rekrytointivaikeuksia, vaikka samanaikaisesti alan hakijoita on ollut myös työttöminä.

Joutsan seutukunta

Joutsan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	0
Investoinnit	-	0	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Joutsan seutukunnalla tilanne näyttää kesäkuun 2011 alussa varsin hyvälle. Yritysten tilanteet ovat parantuneet taantumien jälkeen ja talous kääntynyt kasvuun. Seudulla on vireillä investointeja, jotka vaikuttavat kehitykseen myönteisesti. Merkittäviä laajemman kasvun merkkejä ei ole näkyvässä, mutta Joutsan seutu selvisi suhteellisen hyvin läpi taantumien. Seudun talous- ja elinkeinoelämän tilannetta voisi kuvata muuttuneen varovaisen positiivisesta positiiviseksi, joskin investointien taso ja määrä laskenut edelliseen vuoteen verrattuna.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän tilanne Joutsan seutukunnalla on suhteellisen vakaa ja merkittäviä muutoksia ei ole tarkastelujaksolla ole odotettavissa. Elinkeinorakenteen osalta voi todeta teollisuuden osuuden laskeneen ja vastaavasti palvelujen kasvaneen.

Teollisuudessa ei ole odotettavissa merkittäviä investointeja, mutta vastaavasti ei myöskään ole tiedossa lopettamisuhkia. Metallin osalta on nähtävissä, että tilanne on kääntymässä hitaasti parempaan. Konepajateollisuuden isojen toimijoiden parantunut tilanne alkaa näkyä tilauskantojen lisääntymisenä myös Joutsan seudun yrityksissä.

Rakennusalan tilanne seudulla on hyvä. Vuoden 2009 aikana käynnistynyt 4-tien rakennusvaihe Hartola-Vaajakoski välillä jatkuu yhä vaikuttaen seutukunnan elinkeinoelämään positiivisesti tarkastelujaksolla. Puolustusvoimien Nokan varikon investointi jatkuu myös edelleen ja tarjoaa työtilaisuuksia seudun urakoitsijoille. Lisäksi on käynnissä asuntotuotantoon liittyviä rakennushankkeita. Luhangan kunnan Hepoluhdan alueen tonttien myynti on edennyt hyvin ja rakentaminen alueella on käynnistynyt ja laajenee edelleen. Useiden mm. seniori-/vanhusasuntoihin kohdistuvien hankkeiden odotetaan käynnistyvän seuraavan jakson aikana.

Kaupan ja palvelualueiden osalla tilanne on säilynyt ennallaan ja palvelujen osalta jopa odotuksia parempaan. Tähän on vaikuttanut mm. loma-asuntojen kasvava määrä ja se, että loma-asuntoja käytetään läpi vuoden, jolloin kysyntää riittää koko vuodelle.

Alkutuotannossa toimivien maatilojen määrä edelleen laskee, mutta vastaavasti toimivien tilojen toimintojen kasvattaminen on säilyttänyt maatalouden aseman ennallaan. Metsätaloudessa tilanne on ollut hyvä ja vastannut arvioitua kehitystä ja tilanne tulee säilymään vastaavanlaisena tarkastelujaksolla. Korjuutoiminta tulee työllistämään täysimääräisesti urakoitsijat. Myös metsäpalveluyritysten työtilanne on ollut hyvä, joskin alkuvuoden toimintaa hankaloittivat talvikauden vaikeat olosuhteet, jotka johtivat lomautuksiin työntekijöiden osalta. Nyt alan työllisyys erittäin hyvä ja ennusteen mukaan myös tulee jatkumaan hyvänä. Seutukunnalla toimivien metsäpalveluyritysten henkilöstömäärä ja työllistävä vaikutus on poikkeuksellisen merkittävä.

Yritysten perustaminen on ollut vilkasta. Yritysten lopettamisien tai konkurssien osalta ei ole näkyvissä lisäyksiä. Seutukunnan yritysten omistajanvaihdostilannetta ja yrittäjien eläköitymistä on kartoitettu säännöllisesti, eikä määrissä odoteta merkittävää muutosta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä laski vuoden 2010 aikana tasaisesti ja kaikkiaan työttömien määrä on laskenut noin 13 % vuodentakaiseen. Kevätkauden 2011 työllisyystilannetta heikensivät metsätoimialan korjuuolosuhteista johtuneet varsin laajat lomautukset. Seudun väestörakenteen kehitys näkyy työvoimaluvuissa selvästi, sillä yli 50 -vuotiaiden työttömien osuus työttömistä on 50,0 % mutta nuorten alle 25 v osuus on 8,2 %. Rakenteellisen työttömyyden taso seutukunnalla on korkea. Työttömyys tulee edelleen laskemaan tarkastelujaksolla, joskin selvää on, että kausityöttömyys vaikuttaa työttömyyden tasoon.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusia työpaikkoja ei ole juuri syntynyt, ja laajamittaisia rekrytointeja ei ole ennustettavissa. Työpaikkoja on ollut tarjolla lähinnä sosiaali- ja terveysalalla, palvelualoilla sekä luonnonvara-aloilla. Erityisiä rekrytointiongelmia ei seutukunnalla ole nähtävissä. Työvoiman kysyntä kohdistuu arviointijankohtana terveys- ja sosiaalialan sekä rakentamisen työtehtäviin sekä luonnonvara-aloille. Seutukunnan ikärakenne näkyy työnhakijoiden ikääntymisenä ja tämä kehityskulku asettaa haastetta osaavan työvoiman saannin turvaamiselle Joutsan seutukunnalla.

Investoinnit

Joutsan kunnan kehittämistoimi selvittää alan toimijoiden kiinnostusta biotermiinalin toteutuksen osalta. Liiketoimintaselvitys valmistui maaliskuussa, ja sijoituspaikaksi esitettiin Leivonmäkeä. Seutukunnalla valmisteltu hanke biokaasulaitoksen rakentamiseksi on edennyt investointivaiheeseen. Joutsan Ekokaasu

Oy on jättänyt hanketta koskevan rahoitushakemuksen. Hankkeen kustannusarvio on 1,5 miljoonaa euroa ja sijoituspaikka Joutsa. Puolustusvoimien Nokan varikon investointi, noin 40 miljoonaa euroa, jatkuu edelleen ja tarjoaa työtilaisuuksia seudun rakentajille.

Luhangan kunta on toteuttamassa lämpökeskuksen ja keskustan lämpöverkon investoinnin vuoden 2011 lopulla. Investoinnin suuruus 400 000 euroa. Luhangan investointiohjelmassa on myös 800 000 euron investointi erityisryhmien palvelutalon rakentamiseen. Hanke käynnistyy vuoden 2011 aikana ja toteutuu pääosin vuonna 2012. Joutsassa julkisena investointina on suunniteltu käynnistettäväksi vuoden 2011 aikana Joutsan kunnan yhtenäiskoulun rakentaminen.

Miltä seutu näyttää 2015?

Palvelurakenteiden muutokset on huomioitu, mm. perusterveydenhuollon integraatio seutukunnalla. Kuntien taloudet ovat tarkastelun kestävässä kunnossa ja mahdollistavat tarvittavat panostukset elinkeinoelämän kehittämiseen ja tätä kautta työllisyyden edistämiseen. Suunnitellut julkiset investoinnit, jotka tukevat seutukunnan kehitystä, on toteutettu. Kunnallisessa päätöksenteossa on otettu huomioon yritysvaikutusten arviointi. Kuntien strategioiden toteuttaminen on lisännyt seutukunnan vetovoimaisuutta.

Jyväskylän seutukunta

Jyväskylän seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	-
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+
Investoinnit	0	0	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Jyväskylän seutukunnalla näyttää myönteisen kasvun kehittyminen hidastuvan. Seutua kuvaa kuitenkin positiivinen vire, maine kuva ja väestökehitys sekä kasvuhakuisuus. Seudun menestyminen perustuu jatkossakin myönteiseen ja monipuoliseen työpaikkakehitykseen. Seudun on panostettava vielä enemmän tähän kehityskulkuun, sillä yrityksillä on keskeinen rooli työpaikkakehityksessä.

Jyrki Kataisen hallitus tulee hallitusohjelmansa mukaisesti leikkaamaan kuntien valtionosuuksia. Kun tavoitteena on kuntarakenteen saneeraus työssäkäyntialuepohjaiseksi, Jyväskylän seudulla leikkaus kohdentunee erityisesti ns. kehyskuntiin. 220 000 asukaan Jyväskylän kaupunkiseutu toimii aloitteellisesti suurten kaupunkiseutujen verkostossa hallitusohjelman tavoitteiden puolesta mm. pilotoimalla innovaatiokeskittymää.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Tilaukset ovat runsaammat kuin edellisvuonna, mutta näkymät seuraavalle puolelle vuodelle ovat jo varovaisia. Teknologiaateollisuutta keväällä Nokia- uutisten myötä uhannut epä tietoisuus ei ole toistaiseksi näkynyt voimakkaana Jyväskylän seudulla esim. työpaikkojen vähenemisenä. Tilanne näyttää

kokonaisuudessaan vielä varovaisen positiiviselta ja kotimarkkinat jo vetävät. Monet yritykset ovat jo mittareillaan saavuttaneet taantumaa edeltävän tason, osa tehostamalla toimintojaan. Tilaukset on kuitenkin vielä ohut, ja 500 henkilöä työllistävän Moventas Wind Oy:n tilanne on nyt epävarma. Teollisten työpaikkojen kehitysnäkymät ovat epävarmat.

Rakennusalalla tilanne on varsin kohtuullinen ja näyttää pysyvän lähiajan sellaisena. Uusia isoja rakennuskohteita ei ole julkistettu. Palvelualoilla yritysten odotukset ovat pääosin myönteisiä. Erityisesti matkailun ja kaupan alojen lähitulevaisuus näyttää hyvältä, mikäli kuluttajien ostovoima pysyy nykyisellään. Bioenergiayritysten toiminnan osalta Keljonlahteen valmistuneella voimalaitoksella on positiivinen vaikutus. Hyvinvointialalla on fasiliteettejä, mutta yritykset ovat pieniä.

Jyväskylän seutukuntaa kuvaa pienyritysvaltaisuus ja ongelmana on keskisuurten yritysten vähäisyys. Kasvuyrityksiä toivotaan seudulle enemmän ja sitä kautta vientiin uusia tuotteita ja palveluita. T&K hankkeisiin on myönnetty hieman edellisvuotta enemmän rahaa, mutta vauhti saisi olla voimakkaampikin. Hankkeiden kokoluokka on kasvanut. Mahdollisuutena alueella nähdään Sappilta vapautuvat tilat aivan kaupungin keskustassa.

Uusia yrityksiä on perustettu aikaisempaa enemmän. Starttirahan kysyntä kasvoi alkuvuoden ajan. Uusyrityskeskukseen asiakasmäärät ovat kasvaneet jopa 50 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta samoin starttirahan kysyntä. Korkeasti koulutettujen ja palvelualoille yrityksen perustavien osuus asiakkaista on kasvanut. Ideat ja hankkeet ovat vaativampia ja monimuotoisempia ja vaativat pitkäkestoista tukea ja rahoitusta. Aloittavat, pienet yritykset tuovat positiivisia kerrannaisvaikutuksia seudulle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Jyväskylän seutukunnan työttömyys laskee edelleen, mutta laskuvauhti on hidasta ja on hidastumaan päin. Erityistoimia työttömyyden tason laskemiseen tarvitaan edelleen, erityisesti miesten ja pitkäaikaistyöttömien osalta. Pitkäaikaistyöttömien työllistämässä kolmannella sektorilla on merkittävä rooli. Välityömarkkinoilta avoimille markkinoille siirtymiseen on erityisesti panostettava. Nuorten ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyys on erityinen ongelma, joka johtuu nuorten voimakkaasta tulomuutosta seudulle. Lomautettujen määrä on taantumien jälkeen laskenut voimakkaasti, mutta lomautettujen määrä on vielä korkea verrattuna taantumaa edeltäneeseen tilanteeseen. Ulkomaalaisten työttömyys on kasvusuunnassa.

Muutosturvan toimintamallin toteuttaminen on seurannut valtakunnallista trendiä eli painopiste on siirtynyt pienempiin yrityksiin. On siirrytty aikaan, jossa tapahtuu normaalia yritysten sisäisiin rakennemuutoksiin liittyviä henkilöstön vähentämistilanteita. Isoja yritysten lopettamis- tai muutostilanteita ei ole vuoden aikana ollut.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Alueella työvoiman saatavuus on hyvä määrällisesti ottaen: työvoiman ikärakenne on tasainen ja koulutustaso maan korkeimpia. Avoimien työpaikkojen määrä on hieman kasvanut vuoden takaisesta. Työvoiman kysyntä kohdistuu palveluihin ja myyntiin sekä terveydenhuolto- ja sosiaaliin. Hoitoalan henkilöstön kysyntää vastaamaan on käynnistetty toimenpiteitä alan työntekijöiden etsimiseksi muualta ja työvoiman ulkopuolelta. Hyvinvointisektorin korkeakoulukoulutuksen aloittajamääriä alueella on päätetty lisätä. Alueellinen liikkuvuus on lisääntynyt ja työssä käydään pitkienkin matkojen päässä. Ulkomaisen työvoiman tarve on vähäistä. Koulutuksen kehittämisessä lähivuosina korostuu erityisesti aikuiskoulutus.

Jyväskylän vetovoimaisuus opiskelukaupunkina tulee jatkumaan vahvana, mikä tulee olemaan tulevaisuudessa vahvuus osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmasta. Jyväskylän seutukunnan yritykset ovat tyytyväisiä alueen koulutustarjontaan. Työpaikkakehitys tulisi alueella ole ripeämpää.

Investoinnit

Seudulle on investoitu selkeästi edellisvuotta enemmän. Suuria kohteita ovat mm. Paviljonki, Keskimaan hotelli, Innova 2, ja Palokan K-ryhmän yksiköt. Myös Peurungan aluetta kehitetään investoimalla. Investointitahti arvioidaan heikentyvän lähitulevaisuudessa, ja pk-yritysten investointiodotukset ovat hieman valtakunnallista tasoa varovaisemmat. Mahdollinen uusi taantuma heikentää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja voi siten heikentää hyvän kehityksen jatkumista.

Miltä seutu näyttää 2015?

Jyväskylän seudulla on tapahtunut työssäkäyntipohjaista aluerakenteen tiivistymistä ja seudulla on luonteva yhteistyö maakunnan kaikkiin osiin. Työttömyys on painunut lähemmäksi valtakunnan keskiarvoa, nuoret ovat koulutuksessa ja työllistyneet. Koulutuksista valmistuneiden nuorten yrittäjyysaste on lisääntynyt. Kulkuyhteydet pääkaupunkiseudulle ovat nopeat ja vaivattomat ja uusia yrityksiä on syntymässä Kankaan alueelle ja edelleen Lutakkoon.

Jämsän seutukunta

Jämsän seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	-
Investoinnit	+	0	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Jämsän seutukunnalla asui 25 201 asukasta huhtikuun 2011 lopussa. Muutos vuoden takaiseen on -290 asukasta. Negatiivinen väestönmuutos selittyy sekä luonnollisella väestönmuutoksella että muuttoliikkeellä. Jämsän seudun näkökulmasta muuttoliikkeen osuus väestön vähenemisestä on merkittävä ja seudun kehittymisen kannalta huolestuttava piirre. Vuoden 2009 lopussa Jämsän seudulla oli 1 652 yritysten toimipaikkaa. Työttömyysaste Jämsän seutukunnalla oli huhtikuun 2011 lopussa 12,9 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 14,3 %.

Pääsääntöisesti aiempi ennuste on toteutunut ja investoinnit lähteneet liikkeelle. Toimialakohtaiset erot kasvavat.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Paperiteollisuuden tilanne on jatkunut vakiintuneena. Tilauskanta on tyydyttävä ja osaavaa työvoimaa on ollut tarjolla riittävästi. Tilauskonepajateollisuus on elpynyt vuoden 2009 tasosta. Tilauskantaa riittää koneistustöissä, mutta kilpailutilanne on haastava. Päämiehet hakevat katetta toimintaansa suuntaamalla ostoja Suomen rajojen ulkopuolelle halvan kustannustason maihin. Toimiala on vahvistumassa alalla toimivan kansainvälisen yrityksen Jämsään sijoittumisen myötä.

Jämsässä toimii vahva ilmailualan keskittymä. Puolustusteollisuudelle palveluita ja tuotteita tarjoava osa ilmailukeskittymää voi hyvin ja kehittyy. Siviili-ilmailun puolella kansainvälisen kilpailun kiristyminen on johtanut tarkastelujaksolla vähäisiin lomautuksiin.

Jämsän seudulla toimii noin 250 kuluttajatuotteiden valmistajaa, joista suurimmat toimivat elintarviketeollisuuden tai tekstiiliteollisuuden aloilla. Elintarvikealan ennakoidaan keskittyvän. Jämsän

seudulla alan merkittävimmät toimijat ovat reagoineet toimialan kehitykseen panostamalla tuotekehitykseen, investoimalla ja suuntaamalla liiketoimintaa uudestaan. Tekstiiliteollisuuden alalla tuotekehitykseen panostaneet yritykset menestyvät ja kasvavat maltillisesti, kun taas alihankintaan keskittyneillä on tunnistettavia haasteita.

Rakennusallalla tilanne on säilynyt vahvana ja vakaana talouden heilahteluista huolimatta. Jämsän yläkoulun rakennushanke on käynnissä ja Himoksen mökkirakentaminen jatkuu aktiivisena. Lisäksi käynnissä on useita korjaus- tai laajennusrakentamiseen, asuinrakentamiseen ja liikenneväyliin liittyviä pienempiä hankkeita.

Vähittäiskaupan alalla tilanne on vakiintunut markettien ja tiettyjen erikoisliikkeiden osalta, sillä matkailijoiden tuoma lisäostovoima hyödyttää niitä. Sähköisen kaupan lisääntyminen ja laman vaikutukset ovat tarttuneet viiveellä pieniin erikoisliikkeisiin ja niiden lopettamisia sisältyy ajanjaksoon useita. Suurta kasvua ei odoteta alalle, vaikka yksi alalla toimivista ketjuista etsii edelleen liikepaikkaa Jämsästä ja valmiutta investointiin on.

Palvelualalla siivous- ja kiinteistöalan yrityksiltä kysytään hyvin palveluita ja ala rekrytoi jatkuvasti. Matkailussa Jämsän seudun rekisteröidyt yöpymiset olivat alkuvuonna 2011 miinuksella verrattuna edelliseen vuoteen. Edellisen vuoden vahvaa kasvua selittää talouden taantuma, mikä lisäsi matkailua Jämsän seudulle kaukaisempien kohteiden sijaan.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla ei ole päästy odotettuun kasvuun julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyössä. Jokilaakson Terveys Oy:n toiminnan käynnistyminen on vaikuttanut myönteisesti terveysalan palvelutarjontaan. Alalle tuo kasvua laajeneva kuluttajakysyntä.

Maataloudessa ja alkutuotannossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Toimialan rakenne on pysynyt suhteellisen samanlaisena jo pitkään. Toimialalla tapahtui joitakin toiminnan lopettamisia, mutta saman verran käynnistettiin uutta toimintaa. Sukupolvenvaihdoksia on vireillä. Bioenergiatuotanto lisääntyy maatalouden sivuelinkeinona.

Yritysten perustamisluvuissa ei ole alkuvuoden aikana tapahtunut oleellista muutosta viime vuoteen verrattuna. Uusien yritysten perustamistahdin odotetaan pysyvän nykytasolla seuraavan puolen vuoden jaksolla. Markkinoiden elpyminen ennakoii sitä, että konkurssien määrä ei lisääntynyt enää normaalitasosta. Yritystukien tai T&K - toiminnan suhteen ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Joitain suurehkoja rakennusinvestointeja on toteutumassa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vuonna 2011 Jämsän seudun työttömyys on vähentynyt samaa tahtia maan keskiarvon kanssa. Toukokuun lopussa seudulla oli työttömiä 10,6 % vähemmän vuoden takaiseen verrattuna. Myönteisestä kehityksestä huolimatta, työttömyys on edelleen korkealla tasolla. Työttömyys-aste oli toukokuun lopussa 12,0 %. Miehet ovat työllistyneet naisia paremmin, ja nyt naisten ja miesten osuus työttömistä on lähes yhtä suuri.

Nuorten työttömyys on vähentynyt vuoden aikana 15 %. Nuorten osuus työttömistä on maan keskimääräistä tasoa. Työvoiman kysynnän kasvu ei ole parantanut ikääntyvien työttömyyttä, sillä yli 50-vuotiaiden työttömien määrä on vuoden takaisella tasolla.

Pitkäaikaistyöttömien määrä ei ole kasvanut vuoden aikana toisin kuin maassa keskimäärin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Paperiteollisuudessa osaavan työvoiman saatavuus on ollut hyvällä tasolla, mutta joidenkin vuosien kuluessa työvoimatarve erityisesti käytön ja kunnossapidon osajien osalta tulee kasvamaan. Siihen on varauduttu ja valmistaudutaan. Tuotannonvaihteluista johtuen konepajateollisuudessa on ajoittain työvoimapulaa. Erityisesti levyseppähitsaajista, CNC koneistajista ja ammattitaitoisista asentajista alkaa olla pulaa. Hoiva-alan osaajapula on konkretisoitumassa kiihtyvää tahtia. Sekä yksityinen, että julkinen puoli on rekrytoimassa uutta väkeä. Erityisesti pulaa on lääkäreistä, hammaslääkäreistä, hammashygieenikoista ja sairaanhoitajista.

Investoinnit

Paperiteollisuudessa paperin alhainen maailmanmarkkinahinta heikentää kannattavuutta ja pienentää investointivalmiutta. Jämsänjokilaaksossa tilanne on vakaa ja alalla investoidaan pieniin parannuksiin. Ilmailukeskitymässä tilauskanta on vankka vuoteen 2016 asti ja investointeja on käynnissä. Matkailun investoinnit ovat käynnissä, ja vahvaa kasvua odotetaan golfkentän rakennustöiden ja mökkirakentamisen myötä.

Miltä seutu näyttää 2015?

Jämsän seudun negatiivinen muuttoliike on tasaantunut lähemmäs +/- 0 tasoa. Seudulle tärkeiden toimialojen tilanne on vakaa ja kasvua tapahtuu erityisesti matkailu- ja palvelualoilla. Himokseen suuntautuvat matkailuinvestoinnit jatkuvat.

Keuruun seutukunta

Keuruun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	-
Investoinnit	+	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Keuruun seutukunnan talouskehitysodotukset ovat positiiviset uusien yritysten, palvelutarjonnan sekä yritysten investointien osalta. Yrityksiä on perustettu enemmän kuin vuosi sitten ja yritysten luottamus tulevaisuuden positiiviseen talouskehitykseen tuntuu vakiintuneen. Seutukunnalla on tahtotilaa alueen kehittämiseen, investointeihin sekä uusien kehittämistoimenpiteiden virittämiseen sekä julkisella että yksityisellä puolella.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Metalli- ja elintarviketeollisuus ovat olleet vahvassa nousussa, ja metalliteollisuuden tulevaisuudennäkymät vaikuttavat hyvin valoisilta. Kasvun odotetaan näkyvän sekä liikevaihdossa että henkilöstön määrässä. Alueen metalliteollisuuden voidaan sanoa päässeen taantuman yli.

Seutukunnan palvelusektorin tulevaisuus nähdään hyvin positiivisena. Kaupanalan voimakas kehitys elvyttää seutukuntaa monella tavalla ja kasvattaa alueen ulkopuolelta tulevan rahavirran kertymistä. Keuruun

Megamarket Oy:n rakennushanke valmistuu kesällä ja sen myönteistä vaikutusta seutukunnan kaupalle odotetaan jo tänä vuonna. Palvelusektorin myönteinen kehitys peilautuu Keurusseudun matkailuun, joka tosin on hyvin riippuvainen Hotelli Keuruselän toiminnan kehityksestä. Kuluvana kesänä Ison Kirjan alueelle saapui jälleen kymmeniä tuhansia kävijöitä, joka näkyy luonnollisesti myös alueen palvelukysynnässä ja matkailutuloissa.

Bioenergian työpaikkalisäys vuoteen 2015 mennessä tulee Keuruun seutukunnalla olemaan muutamia työpaikkoja. Maatilojen väheneminen Keuruun seutukunnalla on tasaista. Tuotanto ei laske samassa suhteessa, koska pellot ja muut tuotantoresurssit siirtyvät jatkavien käyttöön. Maatiloilla harjoitetaan entistä monipuolisempaa tuotantoa. Perinteisen kasvuotannon rinnalle tulee uusia viljelykasveja lähinnä energiapuolen tarpeisiin. Maatiloilla olevaa metsää hyödynnetään entistä enemmän yhtenä tuotantosuuntana, jolloin tilojen taloutta ylläpidetään ja edistetään raakapuun myynnin lisäksi sekä puun jatkojalostamisella että energiakäytöllä. Maidontuottajien määrä tulee vähenemään jatkossakin viiden seuraavan vuoden aikana, mutta maidon tuotantomäärä pysyttelee entisellä tasollaan. Maataloudessa työskentelevien määrä vähenee.

Uusia yrityksiä on perustettu seutukunnalla viime vuotta enemmän. Starttirahamäärärahojen lisääminen nähdään seutukunnalla välttämättömänä uusien alkavien yritysten saamiseksi alueelle. Haasteita tulevaisuuteen tuo eläköityvien yrittäjien suuri määrä. Omistajanvaihdokset ja yrityskaupat ovat edelleen vilkastumassa ja eri toimijat ovat tiivistäneet yhteistyötä jatkajayrittäjien löytämiseksi sukupolvenvaihdostilanteessa oleville yrityksille. Vapaat yritystilat ovat lähes kaikki käytössä ja useat alueen yritykset etsivät lisätilaa jatkossakin. Myös monet pienet yritykset ilmoittavat laajentamishalukkuutta ja tarvitsevat enemmän tuotantotilaa.

Keuruun ja Jämsän seutukunnat ovat aloittaneet T&K-toimintaan liittyvän yhteistyön Keuruun ja Jämsän kehittämisverkostohankkeen avulla. Hankkeen tavoitteena on uusien tuotteiden ja palvelukonseptien synnyttäminen pk-yrityksille.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Keuruun kaupungin työllisyysyksikkö on vakiinnuttanut asemansa seutukunnan vaikeasti työllistettävien aktivoijana. Vaikka työllistämässä tehdäänkin alueellisesti hyvin monenlaisia aktiivisia toimia, ongelmana on edelleen korkea pitkäaikaistyöttömien määrä. Vaikeasti työllistettävien määrä on laskenut erityisesti kuntouttavan työtoiminnan avulla, mutta samanaikaisesti pitkäaikaistyöttömyys kasvaa alueella. Vaikkakin sekä metalli- että rakennusalalla on runsaasti työnhakijoita samaan aikaan kyseiset alat sekä myös elintarviketeollisuus ja erityisesti hoiva-ala ovat jatkuvassa työvoimapulassa. Jämsän TE-toimiston tekemän Ammattibarometrin mukaan niin tammikuussa 2011 kuin myös toukokuussa 2011 näillä aloilla on jatkuvaa pulaa työntekijöistä.

Alueen yritysten laman aikaiset lomautukset ovat pääsääntöisesti saatu purettua. Kuitenkin jotkut yritykset ovat joutuneet lomauttamaan tilauskannan kapenemisen vuoksi myös kuluvana keväänä. Yleisesti ottaen voidaan kuitenkin todeta, että työllisyys on ratkaisevasti parantunut taantuma-ajasta ja yritysten työllistämismahdollisuudet ovat parantuneet.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seutukunnan hoiva-alan yksiköt ovat pohtimassa mahdollisuutta yhteisien rekrytointitoimenpiteiden käynnistämiseen hoiva-alan työvoimatarpeen täyttämiseksi. Seutukunnan metallitoimiala tarvitsee tulevaisuudessa paljon uusia työntekijöitä sekä uusiin työpaikkoihin että eläköityvien työntekijöidenkin tilalle. TE-toimisto suoritti ammattitaito- ja osaamiskartoituksen keväällä 2011 sekä metalli- että rakennusalan työnhakijoiden osalta. Lopputulos ja vaikuttavuus olivat rohkaisevia työnhakijoiden osaamisen ja työmarkkinoille sijoittumisen osalta.

Seutukunnan työvoimatarpeen täyttämiseksi sekä työllisyyden ja yrittäjyyden edistämiseksi alueen ydintoimijat ovat järjestäneet jo 9 isoa rekrytointitilaisuutta ja tätä hyväksi havaittua toimintamallia tullaan alueella jatkamaan.

Investoinnit

Erityisesti kaupan investoinnit ovat olleet merkittävässä kasvussa. Hyvinvointialalla ikääntyvän väestön hoivatarpeen kasvu on huomioitu mittavillakin investoinneilla ja alalle innovoidaan uusia julkisia kehityshankkeita.

Miltä seutu näyttää 2015

Vuonna 2015 Keuruu on moderni seutukaupunki ja maaseudun laajan yhteistyöalueen palvelukeskus. Keuruun seutu voi olla nykyistä suurempi. Seudun asukkaiden hyvinvoinnin ja seudun kestävä kehittäminen edistämiseksi tehdyt toimenpiteet ovat alkaneet tuottaa tulosta. Seudulle on saatu uusia työpaikkoja ja investoitu palvelurakentamiseen ja yhdyskuntatekniikkaan. Oma toimintaa tukevia yhteistyöverkostoja on vahvistettu.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0
Investoinnit	0	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Työllisyys on kohentunut ja tilanne rauhoittunut ja normalisoitunut taantuman jälkeen. Lomautettujen määrä on vähentynyt, mutta yt-neuvottelujakin on tulossa. Tunnelma kehittyy varovaisen positiivisesti tulevan vuoden tähtäimellä. Epävarmuutta on kuitenkin aistittavissa ja sitä myötä rohkeus merkittävämpiin kehittämisloikkiin puuttuu. Kehittämishankkeissa haasteita aiheuttaa de minimis -säätö sekä kuntarahan niukkuus. Toimialoittain maltillinen työllisyyden elpyminen näkyy seutukunnan eri kunnissa eri tavoin, koska työmarkkinat poikkeavat toisistaan. Kolmannen sektorin rooli työllisyyttä ylläpitävänä ja syrjäytymistä ehkäisevänä tahona on erityisen suuri.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Yleisesti tilanne on huomattavasti parantunut, keskeisten yritysten näkymät ovat positiiviset ja tilauskannat ovat vahvistuneet. Taantuman myötä tapahtui rakennemuutosta, sillä yrityksiä lopetti ja jäljelle jääneet kasvoivat/kasvavat.

Teknologioteollisuuden yritysten tilanne on kohtuullisen hyvä niiden yritysten kohdalla, jotka ovat pystyneet pysymään globaalien päämiesten toimitusketjuissa mukana. Investointien osalta varovaisuutta tuo talouden maailmanlaajuinen epävarmuus.

Bioenergian raaka-aineiden kysynnän kasvu on valopilkku kasvumahdollisuuksien osalta. Tällä sektorilla tarvitaan yritysten fuusioitumista ja sitä kautta merkittävämpää roolia markkinoilla. Tuoterakenteiden ja valmistusverkostojen edelleen kehittämisellä on saavutettavissa tuloksia, jos ollaan kyllin nopeita ja asia koetaan seutukunnalla työllisyyden ja teollisen kasvun kannalta tarpeelliseksi. Toimimalla yhdessä on vientikaupan kokonaistoimituksilla saavutettavissa merkittäviä tuloksia.

Maataloudessa pienten karjatilojen määrä on vähentynyt, mutta toisaalta isommat tilat ovat kasvattaneet tuotantoa ja peltoalaa. Pellot ovat pysyneet hyvin viljeltyinä. Puolen vuoden ja vuoden tähtäimellä ei ole näköpiirissä olennaisia muutoksia. Jonkin verran odotukset investointien ja sukupolvenvaihdosten osalta ovat parantuneet. Maa- ja metsätalouden kehittämisen rinnalla tulee huomioida myös maaseudun liitännäiselinkeinojen kehittäminen ja monipuolistaminen.

Uusia yrityksiä on perustettu edellisvuotta selvästi vähemmän. Yritysten määrän nettomuutos on kuitenkin positiivinen. Väilyömarkkinoiden laajentunut palvelutoiminta ja hinnoittelupolitiikka voi vähentää jo palvelualojen yrittäjyyttä. Mikroyrityskentällä tulee tapahtumaan tasaista yritysten lopettamista ikäänymisen ja toiminnan kannattamattomuuden seurauksena. Kasvuyritysten laajentumiselle ja uusille pienyrityksille tarvitaan tiloja, koska niistä on pula.

T&K-hankkeiden rahoituksessa tarvittaisiin uudenlaisia avustusinstrumentteja. Saarijärven– Viitasaaren seutukunnalla tarvetta on erityisesti perusteellisuuden tuotekehityksen tehostamiseen pienissä yrityksissä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on lievässä laskussa kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi yli 50-vuotiaissa. Keväällä seutukunnan työttömien määrä on lisääntynyt terveydenhuoltoalalla, kaupan alalla, rakentamisessa, teollisuudessa ja palveluissa. Työttömyys em. aloilla rajoittuu tiettyihin kuntiin.

Työttömistä työnhakijoista suoraan työmarkkinoille soveltuvia on hieman yli kolmasosa. Osaamisen kehittämistä tarvitsevista suuri osa on määräaikaissa työsuhteissa ja pätkätoissa. Vakituisehman työn saanti edellyttää ammatillisen osaamisen tai pätevyuden hankkimista. Työnantajakohtaisesti tähän voidaan vastata esim. yhteishankinta- ja oppisopimuskoulutuksilla. Ulkomaisen työvoiman käyttö rakennusalalla on aiheuttanut jo jossain määrin paikallisen työvoiman työttömyyttä.

Pitkäaikais- ja rakenteellinen työttömyys ovat vain lievästi laskeneet talvesta. Kolmannen sektorin työllistäminen johtaa harvoin pysyvään sijoittumiseen avoimille työmarkkinoille. Syynä ovat väilyömarkkinoiden ja avointen työmarkkinoiden työkuunto- ja osaamisvaatimusten merkittävä ero ja toisaalta avointen työmarkkinoiden rajalliset työmahdollisuudet.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Yritysten työvoimatarpeisiin on pystytty vastaamaan yleisesti ottaen vielä hyvin. Yritykset hakevat työvoimaa jonkin verran myös seutukunnan ulkopuolelta yksityisten vuokrafirmojen kautta. Rekrytointivaikeutta on ollut paikkakunta- ja työnantajakohtaisesti lähinnä terveydenhuollossa, maa- ja metsätaloudessa, rakennusteollisuudessa ja taloushallinnon tehtävissä.

Työvoiman saanti ei ole ollut teollisuudelle vielä kovin suuri ongelma, mutta mikäli seudun muuttotappiotrendi jatkuu, pitkällä aikavälillä voi tulla ongelmia. Lisäksi teollisuuden uudet työpaikat edellyttävät entistä useammin vaativaa osaamista ja koulutusta. Yritykset haluavat yhä valmiimpia työntekijöitä. Tarvitaan lisää täsmä- ja rekrykoulutusta. Työllisyystilanne paranee tasaisesti. Suurimpien työnantajien tilauskanta on hyvä, joten lomautuksia ei ole merkittävässä määrin tällä hetkellä näköpiirissä. Syntyneitä työvoimatarpeita on pystytty korvaamaan lomautetuista. Nopean tarpeen ja erityisosaamisen resurssit on jouduttu korvaamaan ulkomaisella työvoimalla.

Investoinnit

Tulossa on paljon investointeja laajennuksien ja uusien koneiden myötä. Investointeja tehdään etenkin rakennusalalla niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Myös teollisuus investoi. Julkisella puolella kunnissa on tehty mittavia investointeja viime vuoden aikana. Julkisen puolen investoinnit ovat pääosin korvausinvestointeja. Jonkin verran investointeja lienee tulossa asumiseen ja mahdollisesta kaupan alaan liittyen. Maatalouden tulevat investoinnit ovat aikaisempia suurempia ja kalliimpia ja liittyvät laajemmin yrityskehitykseen.

Miltä seutu näyttää 2015?

Nopean ja kattavan tietoliikenneverkon (valokaapeli) rakentaminen ja tietoliikenneyhteyksien parantaminen on keskeinen asia seutukunnan kehittymisen kannalta. Yhteistyö eri toimijoiden välillä (yritykset, kunta, järjestöt, kunnan toimialat) on syventynyt ja siirtynyt käytännön tekemiseen. Seutukunnalla oleva teollinen yritystoiminta ja ”biotalous” varmistaa työn edellytykset seutukunnalla. Tarvelähtöiseen, joustavaan koulutukseen satsataan entistä enemmän.

Hyvinvointimatkailun merkitys kasvaa. Hyvinvointi- ja matkailupalvelut ovat tuotteistettuja ja alan yritykset tuottavat yhteistyössä matkailijoille, kuntalaisille ja yritysasiakkaille sopivia palvelukokonaisuuksia. Kehitetyt ja käyttöönotetut varhaisen puuttumisen mallit on laitettu liikkeelle toimintatavoiksi. Lisääntyneet vaikuttamisen mahdollisuudet ja omaehtoinen aktiivisuus parantaa kuntalaisten elämänlaatua ja elintasoja. Seutukunnan vetovoimaisuus näkyy muuttohalukkuudessa, tänne muutetaan takaisin.

Äänekosken seutukunta

Äänekosken seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	+
Investoinnit	+	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleinen tunnelma alueella

Työllisyys on kohentunut hiljalleen talouden elpymässä ja yt-neuvotteluiden ja lomautusten vähentyessä. Työpaikat eivät ole lisääntyneet merkittävästi millään toimialalla. Kiinnostus yrittäjyyteen jatkuu tasaisena ja yritysten jatkajia etsitään aiempaa enemmän. Toimialoittain maltillinen työllisyyden elpyminen näkyy teollisuudessa ja rakentamisessa, mutta selkein työvoiman kysyntä on edelleen sosiaali- ja terveydenhuollossa, opetustyössä ja palvelu aloilla. Taantuman seurauksena yritysten osuus työllistäjänä vähentyi ja painopiste siirtyi enemmän kolmannelle sektorille. Sen rooli rakenteellisen työttömyyden alentajana ja syrjäytymisen ehkäisijänä on edelleen merkittävä. Väilyömarkkinoilla on suuri rooli työttömyyden säätelyssä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Teollisuuden näkymät ovat hyvät, mikä heijastuu positiivisena kehityksenä myös kaupan ja palvelujen aloille. Yleinen oletus on että kapasiteetit ovat pääosin täyskäytössä ja tilauskannat ovat edelleen vahvistumassa. Maa- ja metsätalouden tilanne on seudulla vakaa. Puun käyttöaste seudulla on korkea. Merkittäviä uusinvestointeja ei ole vireillä.

Yritysten perustaminen on jatkunut melko aktiivisena. Yritysten omistajanvaihdokset ovat lisääntymään päin ja jatkajia etsitään seudullisten yrityspalvelujen ja TE-toimiston yhteistyöllä.

Yritystilojen käyttöaste on hyvä. Pienyritysten avauksille tai laajentumisille on jonkin verran mahdollisuuksia. Julkisosusteisten tilojen osuus on selvästi vähenemässä koska uudishankkeiden rahoituskäytännöt eivät ole yritysmuotoisia.

Äänekosken seudun osuus alueellisista yritystuista on ollut jatkuvasti maakunnan keskiarvoa korkeampi. T&K-panostus on Äänekosken seutukunnalla valtakunnallisestikin erittäin korkeaa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanne on kohentunut vähitellen kevään mittaan. Työttömyys on lievässä laskussa kaikissa ikä- ja ammattiryhmissä. Rakenteellinen työttömyys alenee hitaasti. Määräaikaisissa työsuhteissa ja työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä on vuodesta toiseen satoja henkilöitä. Palkkatukityöllistäminen työttömyyden hoidon välineenä korostuu Pohjoisessa Keski-Suomessa.

Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorten työttömyys ovat kääntyneet lievään laskuun. Kouluttautuneiden työllistyminen on parantunut ja koulutukseen ohjaamiseen on panostettu niiden kohdalla, joilta ammatillinen tutkinto puuttuu. Työttömistä suurimmalla osalla on keskiasteen tutkinto. Suurimmalla osalla työttömistä nuorista on ammatillinen koulutus. Osalla nuorista on vaikeita terveydellisiä ongelmia, joihin haetaan apua moniammatillisen verkostotyön keinoin.

Osaamisen kehittämistä tarvitsevista suuri osa työllistyy määräaikaisiin työsuhteisiin avoimille työmarkkinoille ja välityömarkkinoille. Pysyvä työllistyminen edellyttäisi ammatillisen osaamisen kehittämistä/tutkintoa ja toisaalta voimakkaasti elpyvää työvoiman kysyntää. Yhteishankintakoulutuksella pystyttäisiin korjaamaan osaamisen vajeita yrityskohtaisesti.

Ääneseudulla on runsaasti maahanmuuttajia. He ovat sijoittuneet melko hyvin työllistämistoimenpitein eri työnantajasektoreille, mutta pysyvämpi työllistyminen on vaikeaa. Yrittäjäyys on tyypillinen työllistymisen tapa. Äänekoskella on valmisteltu laajalla yhteistyöllä maahanmuuttajien uutta kotouttamisohjelmaa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrä lisääntyy vähitellen, mutta on vielä kaukana nousukauden tasosta. Yritykset ovat kiinnostuneet kotimaisesta ja ammattitaitoisesta työvoimasta, jota yritykset ovat varsin hyvin saaneet Keski-Suomen alueelta joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Teollisuus saa työvoimansa yhä useammin seutukunnan ulkopuolelta. Ääneseudun työvoima ei pysty kilpailemaan riittävän hyvin vaativista työpaikoista omalla alueellaan. Työvoiman soveltuvuutta eri yritysten tarpeisiin on tuettu yhteishankintakoulutuksella. Suurin osa on ollut täsmäkoulutusta. Omaehtoinen opiskelu työttömyysturvalla on kiinnostanut monia. Se on merkittävästi korvannut perinteistä ryhmämuotoista työvoimakoulutusta. Ulkomaisen työvoiman tarvetta seutukunnalla ei ole.

Rekrytointivaikeuksia on lähinnä terveydenhuollossa ja sosiaalityössä ja provisiopalkkaisessa puhelinmyyntityössä. Terveystieteiden ja sosiaalialalla on vuodesta toiseen vaikeutta saada koulutettua työvoimaa. Provisiopalkkainen myyntityö kiinnostaa vain harvoja ja siivoustyössä vaihtuvuus on melko suurta.

Investoinnit

Teollisuuden kapasiteettia kasvatetaan. K-Citymarket valmistuu ja Hirvaskankaalla käynnistyy kaupan uusinvestointeja. Äänekosken uuden terveyskeskuksen suunnittelu on käynnistynyt ja rakentamista valmistellaan. Nelostien tason parantaminen ja Äänekoski-Haapajärvi-radan perusparannus jatkuvat.

Miltä seutu näyttää 2015?

Äänekosken seutu vahvistaa asemaansa vireänä ja elinvoimaisena keskisuomalaisena työssäkäyntialueena. Väestön määrä kasvaa.